

بازیگران متضاد در گرجستان و امنیت منطقه ای جمهوری اسلامی

معاونت دانش، پژوهش و فناوری
دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)
به سفارش دانشکده پیامبر اکرم (صلوات الله علیه)
گروه جغرافیا

سرشناسه : کاظمی تازی، تقی، ۱۳۴۶ -

عنوان و نام پدیدآور : بازیگران متضاد در گرجستان و امنیت منطقه‌ای جمهوری اسلامی // تدوین تقی کاظمی تازی؛

به سفارش دانشکده پیامبر اکرم (صلوات الله علیه)؛ اوپرستار علمی علیرضا عین‌القضاتی].

مشخصات نشر : تهران: دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری : ده، ۳۲۶ ص: نقشه (رنگی).

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۱۲-۶-۳ : ۱۵۰۰۰۰ ریال

یادداشت : کتابنامه: ص. ۳۱۷ - ۳۲۶.

موضوع : گرجستان -- روابط خارجی

موضوع : امنیت ملی -- ایران

موضوع : ایران -- روابط خارجی -- گرجستان

موضوع : گرجستان -- روابط خارجی -- ایران

شماره افزوده : دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع). دانشکده پیامبر اکرم (ص)

رده بندی کلاسیک : ۱۳۹۴ ۲۲۲۵/۶۷۶۱۸DK

رده بندی دهی : ۹۴۷/۵۸

شماره کتابشناسی ملی : ۴۰۱۱۱۴

دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)

نام کتاب: بازیگران متضاد در گرجستان و امنیت منطقه‌ای جمهوری اسلامی

تدوین: دکتر تقی کاظمی تازی

ناشر: دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع) - به سفارش دانشکده پیامبر اکرم (صلوات الله علیه)

ویراستار علمی: دکتر علیرضا عین‌القضاتی

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: اسماعیل هاشمی

طراح جلد و متن: حمیدرضا سیف‌زاده

نوبت چاپ: اول (پاییز ۱۳۹۴)

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۴۱۲-۶-۳

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری و ترجمه برای ناشر محفوظ است.

آدرس: تهران - انتهای اتوبان شهید بابایی - دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)؛ تلفن: ۷۷۱۰۴۸۳۴

فهرست مطالب

مقدمه ۱۱

-- (فصل اول) --

کلیات

- ۱- وضعیت جغرافیایی ۱۵
- ۱-۱- موقعیت و اهمیت راهبردی ۱۶
- ۱-۲- حدود و وسعت ۱۸
- ۲- تاریخچه سیاسی ۱۹
- ۳- نام رسمی کشور، جمعیت و شهرهای مهم ۲۳
- ۴- عضویت در پیمان‌های اقتصادی و نهادهای بین‌المللی ۲۴
- ۵- دیدگاه کلی نسبت به ایران ۲۵
- ۶- نگاه جمهوری اسلامی ایران به قفقاز ۲۶
- ۷- رویکرد ایران به گرجستان ۲۸
- ۸- فرصت‌های جمهوری اسلامی ایران در گرجستان ۲۹
- ۸-۱- فرصت‌های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در گرجستان ۳۱
- ۸-۲- فرصت‌های جمهوری اسلامی ایران از منظر اقتصادی در گرجستان ۳۶
- ۸-۳- فرصت‌های جمهوری اسلامی ایران در گرجستان از منظر سیاسی ۴۴
- ۸-۴- فرصت‌های نظامی جمهوری اسلامی ایران در گرجستان ۴۷

-- (فصل دوم) --

راهبردهای دفاعی و امنیتی گرجستان

- ۱- سند امنیت ملی گرجستان ۵۴
- ۱-۱- مقدمه ۵۴
- ۱-۲- فضای امنیتی کشور ۵۵
- ۱-۳- ارزش‌های ملی گرجستان ۵۶
- ۱-۴- مافع ملی گرجستان ۵۸
- ۱-۵- خطرها، تهدیدها و چالش‌های پیش روی گرجستان ۶۱
- ۱-۶- محررهان سیاست امنیتی گرجستان ۶۸
- ۲- راهبرد دفاعی گرجستان ۹۵
- ۲-۱- مقدمه ۹۵
- ۲-۲- مروری بر راهبرد دفاعی سال ۲۰۰۱ میلادی ۹۸
- ۲-۳- بررسی راهبرد دفاعی ۲۰۱۳ ..... ۹۸
- ۲-۴- دگرگونی دفاعی و نیروی هدف ۲۰۱۶ میلادی ۱۲۲
- ۳- خلاصه ۱۳۱

-- (فصل سوم) --

نفوذ قدرت‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای در گرجستان

- ۱- نفوذ ترکیه در گرجستان ۱۳۵
- ۱-۱- پیشینه نفوذ ترکیه در قفقاز ۱۳۵
- ۱-۲- اهمیت ژئوپلیتیکی قفقاز برای ترکیه ۱۳۹
- ۱-۳- اهداف بلندپروازانه ترکیه در قفقاز ۱۴۰
- ۲- نفوذ روسیه در گرجستان ۱۷۱

- ۱۷۱ ..... ۲-۱- اهداف و منافع روسیه در قفقاز
- ۱۸۲ ..... ۲-۲- سازمان‌های منطقه‌ای همسو با سیاست‌های روسیه
- ۱۹۰ ..... ۲-۳- دورنمای سیاست خارجی روسیه در قفقاز جنوبی
- ۱۹۷ ..... ۲-۴- منافع روسیه در گرجستان
- ۲۰۲ ..... ۲-۵- اهمیت ژئواستراتژی گرجستان برای روسیه
- ۲۰۷ ..... ۲-۶- اختلال در نفوذ نظامی روسیه در گرجستان
- ۲۰۷ ..... ۲-۷- روابط اقتصادی روسیه با گرجستان
- ۲۱۱ ..... ۳- نفوذ آمریکا در گرجستان
- ۲۱۱ ..... ۳-۱- اهداف و منافع آمریکا در قفقاز
- ۲۱۴ ..... ۳-۲- منافع آمریکا در گرجستان
- ۲۱۸ ..... ۳-۳- دخالت آمریکا در گرجستان
- ۲۳۱ ..... ۳-۴- دخالت آمریکا در گرجستان در رابطه با جمهوری اسلامی ایران
- ۲۳۲ ..... ۳-۵- مناسبات اقتصادی آمریکا با گرجستان
- ۲۳۳ ..... ۳-۶- روابط و همکاری نظامی آمریکا با گرجستان
- ۴- نفوذ رژیم صهیونیستی در گرجستان و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران ۲۳۹
- ۲۳۹ ..... ۴-۱- اهداف و منافع رژیم صهیونیستی در گرجستان
- ۲۴۴ ..... ۴-۲- اهمیت گرجستان برای رژیم صهیونیستی
- ۲۴۶ ..... ۴-۳- اهمیت رژیم صهیونیستی برای گرجستان
- ۲۴۷ ..... ۴-۴- پیشینه حضور یهودیان در گرجستان
- ۲۴۷ ..... ۴-۵- آمار سکنه یهودی گرجستان
- ۲۴۹ ..... ۴-۶- فعالیت‌های یهودیان در گرجستان
- ۲۵۱ ..... ۴-۷- آمار گرجی‌های یهودی ساکن فلسطین اشغالی

۲۵۱ ..... ۸-۴- روابط گرجستان و رژیم صهیونیستی

۲۷۱ ..... ۹-۴- موانع و مشکلات رژیم صهیونیستی در روابط با گرجستان

-- (فصل چهارم) --

پیامدهای امنیتی نفوذ قدرت‌های منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای در گرجستان برای

جمهوری اسلامی ایران

۲۷۵ ..... ۱- تجزیه و تحلیل

۲۸۵ ..... ۲- سنجش‌گیری

۲۹۲ ..... ۳- پیشنهادها

۲۹۲ ..... ۳-۱- پیشنهادی فرهنگی

۲۹۳ ..... ۳-۲- پیشنهادهای اقتصادی

۲۹۵ ..... ۳-۳- پیشنهادهای سیاسی

۲۹۵ ..... ۳-۴- پیشنهادهای نظامی

۲۹۷ ..... ۴- خلاصه

۳۱۷ ..... کتابنامه

مقدمه

با نگاهی به نقشه های جغرافیایی منطقه قفقاز جنوبی درمی یابیم که این منطقه مهم از سوی سه کشور ایران، ترکیه و روسیه محاصره شده است. در قفقاز جنوبی سه کشور گرجستان، آذربایجان و ارمنستان با سه گرایش مختلف، ولی با ضرایب اهمیت بسیار بالا قرار گرفته اند. هرگونه برنامه ریزی برای همکاری در منطقه مستلزم شناخت تمایلات و امکانات این سه کشور و شناخت حقایق حاکم بر روابط میان سه کشور محاط و همچنین شناخت حقایق حاکم بر کشورهای ایران، ترکیه، روسیه و کشورهای غربی به سرکردگی امریکا می باشد. روسیه از رفتار دولت های آذربایجان و گرجستان خشنود نیست و از توسعه همکاری این دو کشور با ترکیه، روسیه صهیونیستی و کشورهای غربی به سرکردگی امریکا نه تنها حمایت نمی کند بلکه آزرده خاطر نیز می باشد.

از طرفی تمایلات زیادی از سوی امریکا، رژیم صهیونیستی و ترکیه برای به دست آوردن جای پای مناسب در منطقه قفقاز وجود دارد. این ها از زمان پس از فروپاشی شوروی سابق تاکنون پیوسته تلاش کردند تا از طریق

سازمان‌های بین‌المللی و هم به صورت مستقل در این منطقه جایگاهی فراهم کنند.

گرجستان را می‌توان با توجه به اینکه نقطه اتصال دو کشور دیگر این منطقه به غرب از طریق سواحل دریای سیاه را میسر می‌سازد و همچنین با توجه به مشکل ارمنستان و آذربایجان بر سر مسئله قره‌باغ، نقطه اتصال بین ترکیه و آذربایجان نیز می‌باشد، جزء مهم‌ترین کشورهای این حوزه تلقی نمود. با توجه به اهمیت راهبردی گرجستان برای کشورهای منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای، شاهد حضور کشورهای مختلف در این کشور هستیم که حضور برخی از رقبای دشمنان جمهوری اسلامی ایران در این کشور ممکن است بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تأثیراتی داشته باشد. بنابراین تحقیق در پی بررسی نفوذ قدرت‌های روسیه، چین، صهیونیستی، ترکیه و آمریکا در گرجستان و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. برای این منظور ضمن استفاده از منابع موجود در ارتباط با موضوع، از تجربیات میدانی بیش از سه سال حضور نگارنده در گرجستان نیز نهایت بهره‌برداری انجام شده است.